

Preventie- en handhavingsplan alcohol jeugd

2019

November 2018

Inhoudsopgave

1.	Aanleiding.....	3
2.	Probleemanalyse.....	4
2.1	Landelijke cijfers.....	4
2.2	De lokale situatie.....	5
2.2.1	Nieuwe gegevens jongerenmonitor.....	5
2.2.2	Alcoholgebruik onder jongeren in Goirle.....	5
2.2.3	Handhaving.....	7
3.	Beleidsfocus.....	8
3.1	Integrale preventieve beleidsvisie.....	8
3.2	Beleidsdoelgroep en -setting.....	9
3.3	Doelstellingen.....	9
3.4	Beleidsystematiek.....	10
4.	Educatie en Bewustwording.....	10
4.1	Alcoholverstreckers.....	10
4.2	Onderwijs.....	11
4.3	Ouders en de thuissituatie.....	12
4.4	Evenementen.....	12
4.5	uitvoeringsmatrix educatie.....	12
5.	Handhavingsactiviteiten.....	13
5.1	Handhaving regelgeving.....	13
5.2	Hotspots inventariseren.....	14
5.3	Interventiestrategie bepalen.....	14
5.4	Controle capaciteit.....	15
6.	Uitvoering.....	15
6.1	Samenwerking met externe partners.....	16
6.2	Coördinatie vanuit lokale werkgroep.....	16
6.3	Regionale samenwerking.....	17
6.4	Communicatie.....	17
6.5	Evaluatie.....	17

1. Aanleiding

Voor u ligt het Preventie- en handhavingsplan alcohol jeugd 2019. Dit plan bevat de doelstellingen en maatregelen van de gemeente Goirle als het gaat om het terugbrengen van het alcoholgebruik onder jongeren en jongvolwassenen tot en met 24 jaar. Met dit plan voldoet de gemeente aan artikel 43a van de Drank- en Horecawet (DHW) en geeft het gevolg aan het probleem van het hoge alcohol gebruik onder jongeren. Het huidige Preventie- en handhavingsplan alcohol is opgesteld voor de periode 2014 t/m 2017 en dient geactualiseerd te worden.

Gemeenten zijn sinds 2014 de belangrijkste uitvoerder van de DHW geworden. Zowel op juridisch, educatief, en handhavingsvlak is de gemeente de regisseur van het Nederlandse alcoholbeleid. Het voornaamste doel van de DHW is het beschermen van onze jeugd tegen de schadelijke effecten die alcohol kan hebben op de gezondheid en de veiligheid. Uitgangspunt is dat elk kind het recht heeft om op een gezonde en veilige manier op te groeien.

Voorliggend plan is opgesteld voor het jaar 2019. Daarna wordt het plan opnieuw geactualiseerd en sluit het aan bij de regionale gezondheidsnota GGD en de plannen van de andere gemeenten in de regio.

In dit plan is het drugsgebruik onder jongeren niet meegenomen, omdat dit een geheel andere aanpak vereist. In 2019 gaan we onderzoeken of het noodzakelijk is om voor het drugsgebruik een aanvullend plan te maken. Het onderzoek beperkt zich niet tot alleen de jongeren, maar richt zich op de gehele bevolking.

2. Probleemanalyse

Afgelopen decennium werd sterk ingezet op het voorkomen van drinken door jongeren onder de 16. Gevolg was dat drankgebruik onder jonge pubers sterk afnam, vooral onder de jongste groep: in 2003 had 36% van de 12-jarige jongens de afgelopen maand gedronken, in 2011 was dat geslonken tot 9,4%. Bij 12-jarige meisjes daalde het aandeel actuele drinkers van 25,4 naar 5,8% (Verdurmen e.a., 2012). In geen ander Europees land nam drankgebruik onder jonge drinkers zo spectaculair af. Onder jongeren van 16 jaar en ouder veranderde er echter weinig. Zij verminderden hun alcoholgebruik niet (De Looze e.a., 2014). En bijna de helft van de jongeren van 16 jaar (48%) is wel eens dronken geweest bleek uit dit onderzoek.

Als jongeren aan drank willen komen is dat relatief makkelijk in Nederland. Meer dan de helft van de verkooppunten (53%) leefde de oude leeftijdsgrens van 16 jaar niet na in 2013 (Roodbeen, e.a., 2014). Ook ouders zijn soms nog permissief. Bijna de helft van de jongeren van 16 (48%) heeft thuis wel eens een glas alcohol gedronken. En bijna een derde (31%) mag op deze leeftijd thuis meerdere glazen drinken (De Looze e.a., 2014).

Vanaf 2014 is de leeftijdsgrens waarop alcohol mag worden verkocht aan jongeren verschoven naar 18 jaar. Zo wil de landelijke overheid voorkomen dat jongeren op jonge leeftijd alcohol drinken. Het drinken van alcohol tijdens de puberteit verhoogt risico's op latere leeftijd. Tijdens de groei verstoort alcohol de ontwikkeling van hersenen, wat invloed kan hebben op het karakter en het gedrag van kinderen. Daarnaast ontwikkelen jongeren, die vroeg beginnen met drinken, op latere leeftijd eerder problemen met alcohol en lopen meer kans op alcoholafhankelijkheid. Ook lopen deze jongeren meer risico's op alcoholvergiftigingen, (verkeers)ongevallen, onveilig seksueel gedrag, en zijn ze onder invloed van alcohol vaker betrokken bij vandalisme en uitgaansagressie. Jongeren die vroeg beginnen met drinken presteren over het algemeen slechter op school en verzuimen vaker. Daarnaast wordt ook steeds duidelijker dat alcohol het risico op diverse vormen van kanker (zoals borst-, lever- en slokdarmkanker) verhoogt. Kortom alcohol is een riskante stof die niet past bij jongeren in ontwikkeling (Trimbos, 2015).

2.1 Landelijke cijfers

Hieronder wordt aandacht gegeven aan enkele landelijke feiten en cijfers over alcoholgebruik:

- Jongeren zijn de belangrijkste risicogroep voor alcoholpreventie. Alcohol kan bij jongeren ernstige hersenschade veroorzaken. Bovendien: hoe eerder jongeren beginnen, hoe groter de kans op alcoholproblemen op latere leeftijd;
- Schadelijk alcoholgebruik kost de maatschappij jaarlijks 2,6 miljard euro. De grootste maatschappelijke kostenposten zijn verlies aan arbeidsproductiviteit, criminaliteit, verkeersongevallen, gezondheidszorg en verslavingszorg;
- Het aantal jongeren (15-24 jaar) dat met een alcoholvergiftiging wordt behandeld is sinds 2010 ongeveer stabiel gebleven en schommelt rond de 700 opnames per jaar;
- Nederlandse jongeren van 15-16 jaar drinken vaker alcohol dan leeftijdsgenoten in andere Europese landen: 20% drinkt op minimaal 10 dagen in de maand alcohol.

2.2 De lokale situatie

2.2.1 Nieuwe gegevens jongerenmonitor

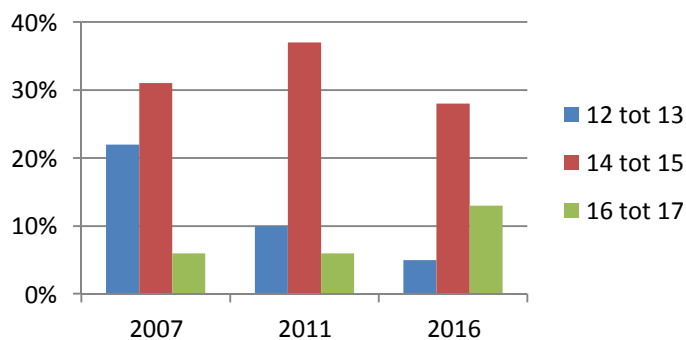
Iedere vier jaar monitort de GGD Hart voor Brabant (HvB) met behulp van de gezondheidsenquêtes onder andere het alcoholgebruik onder jongeren van 12 t/m 17 jaar. De lokale resultaten worden vergeleken met regionale cijfers (GGD-regio Hart voor Brabant¹). In het plan van 2014-2017 wordt voor het inzichtelijk maken van het alcoholgebruik onder de jongeren in Goirle, gebruik gemaakt van de cijfers van de jongerenmonitor 2011. In 2014 is de toegestane alcoholleeftijd van 16 jaar verhoogd naar 18 jaar. Dit zorgt ervoor dat de cijfers uit eerdere jeugdmonitoren niet vergeleken kunnen worden met de cijfers van de jeugdmonitor 2016. De cijfers benoemd in dit verslag kunnen gezien worden als nieuwe 0-meting. Het volgende onderzoek wordt in 2020 uitgevoerd.

2.2.2 Alcoholgebruik onder jongeren in Goirle

De jongerenmonitor 2016 is afgenomen onder jongeren tussen de 12 t/m 17 jaar. De cijfers worden afgezet tegen de regio Hart voor Brabant. Uit de meest recente cijfers voor de gemeente Goirle blijkt onder andere dat:

- 39,2% van de jongeren uit de gemeente Goirle heeft ooit gedronken. In de regio is dit 35,3%;
- 29,9% van de jongeren uit de gemeente Goirle heeft in de afgelopen 4 weken alcohol gedronken, dit ligt hoger dan in de regio (27,2%);
- 58,2% van de jongeren uit de gemeente Goirle heeft de afgelopen 4 weken bij een gelegenheid 5 glazen of meer gedronken (= binge drinken). In de regio is dit 51,7%;
- 72,4% van de jongeren uit gemeente Goirle drinkt bij anderen thuis tegenover 68,5% in de regio;
- 48,2% van de jongeren drinkt alcohol een in café/bar/snackbar/terras. Dit is significant hoger dan in de regio, waar het gemiddeld 30,2% is.

Als we voor de gemeente Goirle de leeftijd voor het drinken van het eerste glas alcohol vergelijken met de afgelopen jaren zien we dat de leeftijd verschoven is naar een hogere leeftijd. Mogelijk heeft dit te maken met de wetswijziging in 2014. Zie hiervoor grafiek 1: leeftijd eerste glas alcohol.

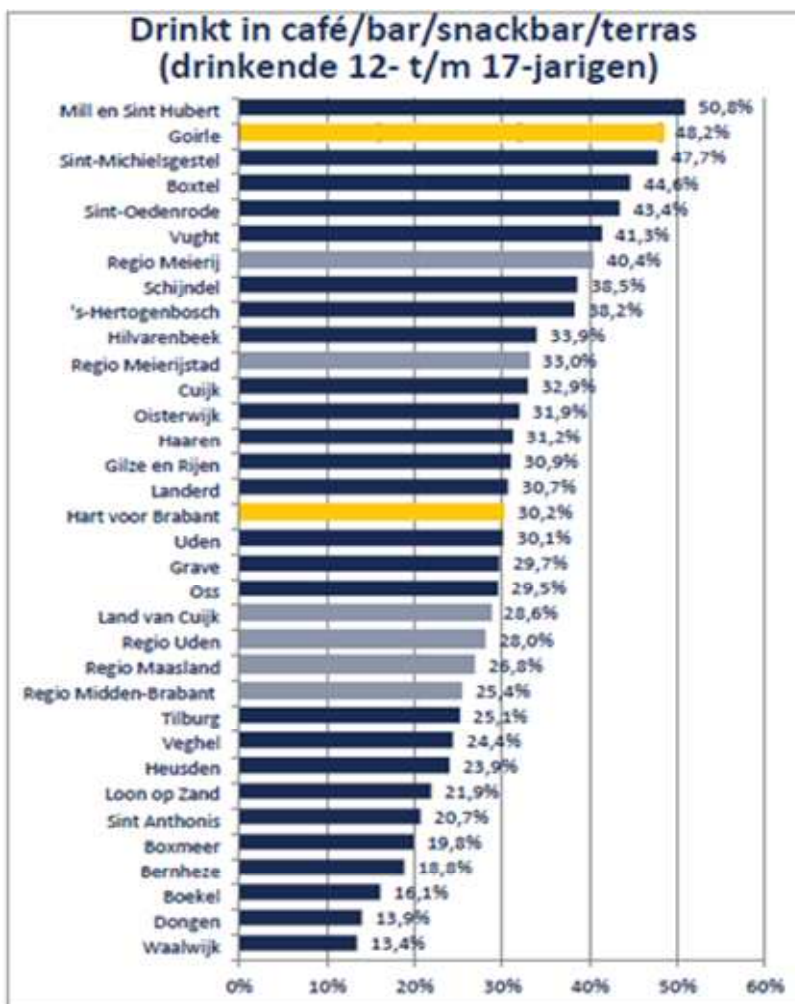

Grafiek 1: leeftijd eerste glas alcohol

¹ Regio Hart voor Brabant: Land van Cuijk, Regio Uden, Regio Maasland, Regio Meierij, Regio Meierijstad en Midden-Brabant.

Het alcoholgebruik onder jongeren in de gemeente Goirle is zorgelijk in vergelijking met het gebruik onder jongeren in de regio. Voor de volgende punten zijn belangrijke aandachtsvelden:

1. Binnen de Goirlese gemeenschap heerst, meer dan in de regio, de cultuur dat drankgebruik normaal is in het uitgaansleven en in de vrije tijd. Dit blijkt ook uit het feit dat 55,5% van de ouders alcoholgebruik goedkeuren of niet afkeuren. Dit ondanks de inspanningen op het gebied van educatie en voorlichting aan ouders. Het is onduidelijk of ouders de risico's goed kunnen inschatten of dat ze handelingsverlegen zijn in de aanpak naar hun kinderen toe.
2. In de gemeente Goirle zien we dat jongeren voornamelijk alcohol drinken bij anderen thuis.
3. Jongeren in de gemeente Goirle komen in een café, bar, snackbar of op een terras aan alcohol. Dit is significant hoger dan in de regio. Zie hiervoor grafiek 2: drinken in café/bar/snackbar/terras.

Grafiek 2: drinken in café/bar/snackbar/terras Bron: Jongerenmonitor GGD Hart voor Brabant²

Aangenomen werd dat er door de wetswijziging in 2014 meer zogenaamde drankketen zouden ontstaan waar jongeren bijeen komen om alcohol te nuttigen. Er zijn in Goirle nog geen drankketen of iets dergelijks gesignaleerd.

² Regio Hart voor Brabant: Land van Cuijk, Regio Uden, Regio Maasland, Regio Meierij, Regio Meierijstad en Midden-Brabant

2.2.3 Handhaving

Uit de handhavingsactiviteiten in 2017 blijkt dat ondanks de beperkte controles er alcohol gerelateerde delicten met jongeren hebben plaatsgevonden. Er zijn 14 alcohol gerelateerde delicten van jongeren, wonend in de gemeente Goirle, geregistreerd.(zie tabel 1: strafrechtelijke zaken bureau HALT 2017).

Tabel 1: strafrechtelijke zaken bureau HALT 2017

Omschrijving	Aantal
drugs- of alcohol gerelateerde feiten voor zover strafbaar gesteld in een gemeentelijke verordening	1
Op een voor het publiek toegankelijke plaats aanwezig hebben van alcohol	6
openbare dronkenschap	1
vals ID	6
Eindtotaal	14

In 2017 is naar aanleiding van een controle een bestuurlijke boete opgelegd aan een horeca onderneming uit de gemeente Goirle.

3. Beleidsfocus

Het huidige beleid, omschreven in het Preventie- en handhavingsplan 2014-2017, is het uitgangspunt voor het aanscherpen en herzien van dit plan. In het Preventie- en handhavingsplan 2019 nemen we op wat we doen en daarnaast borgen we de inzet voor de toekomst. In de uitvoeringsagenda Back2Basics en het Handhavingsuitvoeringsprogramma worden de accenten en interventies verder omschreven.

Het door de wet verplichte Preventie- en handhavingsplan alcohol heeft alleen betrekking op het voorkómen en handhaven van alcoholgebruik onder jongeren. Dat betekent echter niet dat toezicht en handhaving van de Drank- en Horecawet zich beperkt tot jongeren onder de 18.

3.1 Integrale preventieve beleidsvisie

Dit plan is gebaseerd op een integrale beleidsvisie. Er is immers sprake van een preventie- én handhavingsplan. Dat impliceert dat meerdere afdelingen binnen de gemeenten - en dus ook meerdere type maatregelen – worden ingezet bij de aanpak van de alcoholproblematiek. Een strategisch alcoholbeleid is gebouwd op interventies die gedurende een langere tijd worden uitgevoerd. Lokaal alcoholbeleid beoogt primair de schadelijke gevolgen van alcoholgebruik te voorkomen, die niet alleen de gezondheid van een individu betreffen, maar ook de veiligheid en de openbare orde binnen de gemeente. Het gaat bij alcoholbeleid om een combinatie van veiligheids- en gezondheidsdoelstellingen. Daarom is een integrale benadering vanuit verschillende beleidsdisciplines binnen de gemeente essentieel voor het voeren van effectief alcoholbeleid. Als uitgangspunt voor integraal alcoholbeleid hanteren we het universele preventiemodel van Reynolds (2003), dat ook de basis vormt voor de Handreiking Gezonde Gemeenten van het RIVM.

Een effectief preventief lokaal alcoholbeleid kent drie pijlers:

1. Regelgeving
2. Handhaving
3. Educatie en bewustwording

Deze pijlers staan deels op zichzelf maar overlappen elkaar ook (figuur 1: preventiemodel Reynolds). Juist in de overlap zien we het integrale preventiebeleid terug.

Want hoe effectief de pijler 'regelgeving' wetenschappelijk gezien ook is, het is vrijwel onmogelijk de pijler 'regelgeving' lokaal goed in te zetten zonder hulp van de pijler 'educatie en bewustwording' en de pijler 'handhaving'. Een regel zonder voldoende handhaving is een loze regel.

Handhaving is essentieel om de regelgeving effectief te maken. Hetzelfde geldt voor educatie.

Figuur 1: Preventiemodel Reynolds

Het preventiemodel van Reynolds is gebaseerd op de systeemtheorie van Holder (1998) die duidelijk maakt dat alcoholgebruik altijd een resultaat is van een combinatie van factoren. De persoon, zijn sociale omgeving, het aanbod van drank en het overheidsbeleid vormen samen een systeem dat uiteindelijk de keuze van de gebruiker bepaalt. Holder laat daarmee zien dat alcoholpreventie nooit alleen op het individu gericht kan zijn. Het meest succesvol zijn strategieën die vooral de omgeving van de drinker beïnvloeden. En in die omgeving van de jonge drinker spelen alcoholverstrekkers, scholen en ouders een belangrijke rol. In dit plan staat daarom de omgeving van de jonge drinker centraal.

3.2 Beleidsdoelgroep en -setting

De belangrijkste doelgroep van dit Preventie- en handhavingsplan alcohol jeugdzijn jongeren en jongvolwassenen tot en met 24 jaar. Het accent ligt nadrukkelijk op de groep onder de 18 jaar en het 'binge drinken' tot en met 24 jaar. Het is bekend dat de gezondheidsschade van alcoholgebruik het grootst is bij jongeren onder de 18 jaar. Jongeren onder de 18 jaar zijn fysiek nog niet geheel volwassen en met name de hersenen zijn nog volop in ontwikkeling. Alcohol kan deze ontwikkeling schaden. Met dit gegeven in het achterhoofd heeft de centrale overheid de leeftijdsgrens voor verkoop én bezit van alcohol verhoogd naar 18 jaar. Het toezicht op de naleving van deze leeftijdsgrens wordt als een belangrijke prioriteit beschouwd binnen het gemeentelijk preventie- en handhavingsbeleid. Voor 18-24 jarigen gaat het vooral om het voorkomen van overmatig alcoholgebruik. Dit gezien de ontwikkeling van de hersenen tot en met 24 jaar. Hierbij is educatie een belangrijk middel. Naast gezondheidsproblematiek is veiligheidsproblematiek een belangrijke motivatie om aandacht te besteden aan deze leeftijdsgroep.

3.3 Doelstellingen

De ambitie van dit beleidsplan is dat jongeren op een zo gezonde en veilig mogelijke wijze kunnen opgroeien, zodat hun talenten zo optimaal mogelijk tot ontwikkeling kunnen komen. Gekozen is om de algemene doelstellingen van het vorige Preventie- en handhavingsplan verder te concretiseren. De doelstellingen in het Preventie- en handhavingsplan 2014-2017 waren als volgt:

- Het tegengaan van overmatig alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar;
- Het tegengaan van schadelijk alcoholgebruik door jongeren van 18 tot en met 24 jaar.

Doelstellingen 2019

Naast de twee doelstellingen uit de vorige periode, is voor 2019 een derde doelstelling toegevoegd:

- Het tegengaan van alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar;
- Het tegengaan van schadelijk alcoholgebruik door jongeren van 18 tot en met 24 jaar.
- Het aantal jongeren uit de gemeente Goirle dat alcohol nuttigt onder 18 jaar in café/bar/snackbar/terras is van 48% gedaald naar 35% in 2020. Met als doel om uiteindelijk in 2024 uit te komen op 25%.

Maatregelen

Om bovenstaande doelstellingen te bereiken, worden de volgende maatregelen ingezet

Educatie en bewustwording (preventie)

- In gesprek met zowel sportclubs als reguliere horeca over maatregelen om te voorkomen dat er geschonken wordt aan minderjarigen.
- Structurele educatieve voorlichting aan ouders over de risico's van alcohol voor drinken door jongeren.
- Zowel in het primair onderwijs als het voorgezet onderwijs krijgen leerlingen voorlichting over groepsdruk en alcohol drinken.

Handhaving regelgeving

- Controleren op naleving van de regels van de Drank en Horecawet op de plaatsen waar alcohol wordt gedronken door jongeren (Controle op hotspots);
- Voorwaarden stellen bij de verstrekking van een vergunning in het kader van de drank en horecawet ten aanzien van preventie van alcoholverkoop aan minderjarigen.

In 2020 wordt dit plan geactualiseerd dan dienen er doelen opgesteld te worden aan de hand van de cijfers uit de jongerenmonitor.

3.4 Beleidssystematiek

De doelstellingen van dit preventie- en handhavingsplan zullen concreet worden uitgewerkt in twee bestaande uitvoeringsplannen. In de uitvoeringsplannen worden de maatregelen beschreven die jaarlijks zullen worden uitgevoerd om de doelstellingen van dit plan te behalen. Voor wat betreft de preventiemaatregelen zal dit worden uitgewerkt in het Back to Basics 2.0. Voor wat betreft de handhavingsmaatregelen zal dit worden uitgewerkt in het handhavingsuitvoeringsplan

Overzicht beleidssystematiek

<i>beleid of uitvoeringsplan</i>		<i>Orgaan</i>
Preventie en handhavingsplan alcohol 2019		<i>Kaderstellend, besluitvorming door de raad</i>
Handhavingsuitvoeringsplan 2018 <i>(Uitvoering handhaving)</i>		<i>Uitvoerend, besluitvorming door het college, jaarlijks</i>
	Back to Basic 2.0 <i>(Uitvoering preventiemaatregelen)</i>	<i>Uitvoerend, ambtelijk vastgesteld, jaarlijks</i>

4. Educatie en Bewustwording

Dit preventie en handhavingsplan kent twee doelgroepen: jongeren onder de 18 jaar en 18 tot en met 24 jarigen. Preventie activiteiten zijn gericht op de jongeren en de omgeving van deze groepen. Voor een belangrijk deel gaat het daarbij om de sociale omgeving van jongeren. Daarom staan omgevingsgerichte educatieve activiteiten centraal in dit hoofdstuk. Daarbij onderscheiden we drie actoren die invloed kunnen hebben op het alcoholgebruik van jongeren:

- Alcoholverstrekkers;
- Scholen;
- Ouders.

Het is niet vanzelfsprekend dat deze drie actoren goed op de hoogte zijn van de risico's van alcohol voor jongeren. Vandaar dat bewustwording van de risico's een rode draad is in de educatieve interventies die worden ingezet.

Om de doelstellingen van dit plan te realiseren worden hiervoor de volgende maatregelen ingezet:

- In gesprek met zowel sportclubs als reguliere horeca over maatregelen om te voorkomen dat er geschonken wordt aan minderjarigen.
- Structurele educatieve voorlichting aan ouders over de risico's van alcohol voor drinken door jongeren.
- Zowel in het primair onderwijs als het voorgezet onderwijs krijgen leerlingen voorlichting over groepsdruk en alcohol drinken.

4.1 Alcoholverstrekkers

Met de term alcoholverstrekkers worden alle personen bedoeld die verantwoordelijk zijn voor een adequate naleving van de eerder genoemde bepalingen in de DHW. Dat zijn horecaondernemers, barpersoneel, barvrijwilligers bij bijvoorbeeld sportverenigingen, portiers, caissières, filiaalmanagers etc. Van deze professionals wordt verwacht dat ze de leeftijdsgrens voor de verstrekking van alcohol kennen en naleven, evenals het verbod op doorschenken bij dronkenschap en het toelaten van personen in kennelijke staat van dronkenschap in de onderneming, vereniging of het evenement. Extra aandacht gaat uit naar de bedrijfsmanager. Uit diverse studies is gebleken dat de

leidinggevende een cruciale rol speelt bij het naleven door het personeel en altijd ook onderdeel moet uitmaken van de trainingsopzet.

Training

Belangrijk is vooral dat een alcoholverstrekker zich bewust is van zijn/haar verantwoordelijkheid en in staat is juist te handelen, ook wanneer er weerstand is bij de klant. Om alcoholverstrekkers hierin te bekwaamen zijn trainingsprogramma's zoals Barcode voor barpersoneel, de IVA (Instructie Verantwoord Alcoholgebruik) training voor barvrijwilligers en de Evenementen IVA. Voor een Drank- en horecaverunning moet de leidinggevende cursus sociale hygiëne halen. Hij/zij dient het barpersoneel goed te instrueren. Uit onderzoek is gebleken dat training van barpersoneel vaak alleen effect heeft als die is gekoppeld aan een adequate handhavingstrategie (Babor, 2010). Daarom zijn de handhaving (handhavingstappenplan) en de training in dit plan expliciet met elkaar verbonden. Voor DHW-vergunningsvrije verkooppunten, zoals supermarkten, wordt geadviseerd overleg te laten plaatsvinden met de ondernemers(verenigingen) om helder te krijgen wat men intern aan training van personeel doet.

Educatieve communicatie

Uitleg van de regels, de argumenten voor deze regels, uitleg over mogelijke hulpmiddelen om na te kunnen leven. Dit is nodig als onduidelijkheid over (het belang van) de regels naleving in de weg staat. Bijvoorbeeld:

- Een brief van de burgemeester naar de ouders van jongeren van 16/17 jaar oud over leeftijdsgrensbeleid en thuis alcohol drinken;
- Aansluiten bij landelijke acties, NIX18, verspreiden van informatie onder horecagelegenheden en sportverenigingen;
- Er is voorlichting in het jongerencentrum Mainframe en in Riel (dorpscollectief) voor ouders over het puberbrein;
- Jongerenwerkers lopen bij evenementen op straat rond en gaan in gesprek met jongeren.

4.2 Onderwijs

De school is een belangrijke (pedagogische) omgeving voor jongeren. Ook als het gaat om alcoholgebruik leren jongeren op school wat wel en niet verstandig is. Gedragsverandering creëren via voorlichtingsprogramma's blijkt lastig, zo niet onmogelijk (Babor, 2010). Toch is het relevant dat jongeren geïnformeerd raken over de risico's van alcoholgebruik. Niet zozeer om gedrag te beïnvloeden, maar om het gebruik te de-normaliseren en daarmee aan draagvlak te werken voor effectievere gedragsmaatregelen als handhaving en specifieke regelgeving. Met name de informatie over wat alcohol met de hersenontwikkeling doet is bruikbaar hierbij blijkt uit de praktijk. Dat geldt niet alleen voor jongeren, maar ook voor hun ouders. Scholen worden daarom aangemoedigd om activiteiten voor ouders rond dit thema te organiseren. De scholen worden middels het overleg rondom de Lokale Educatieve Agenda geadviseerd met dit thema aan de slag te gaan. Dit middels de Gezonde school aanpak. Naast educatie bestaat de Gezonde schoolaanpak uit beleid (regels over alcoholgebruik bij schoolfeesten, kampen, excursies en studiereizen), communicatie richting ouders/ouderavonden, en vroeg signaleren. De Gezonde school adviseur van de GGD ondersteunt scholen in deze aanpak door te adviseren over lesmaterialen, beleid, en zorgstructuur en het uitvoeren van gastlessen en ouderavonden.

Voor het basisonderwijs wordt geadviseerd geen 'losse' voorlichting over risico's van alcohol aan te bieden. Dit heeft geen effect, of kan zelfs een averechts effect hebben op leerlingen met een verhoogd risico. Voor leerlingen van het basisonderwijs wordt daarom geadviseerd om de sociaal emotionele ontwikkeling van leerlingen te versterken, zoals zelfcontrole, probleemoplossende vaardigheden en sociale vaardigheden (VPN/Trimbos 2016).

4.3 Ouders en de thuissituatie

Alcoholopvoeding

Ouders onderschatten systematisch hoeveel hun kinderen drinken. Ze denken bovendien veelal dat het gedrag van hun puber volledig wordt bepaald door peers (o.a. vrienden), terwijl zij wel degelijk ook zelf invloed hebben op het alcoholgebruik van hun kinderen (van der Vorst, 2006). De beschikbaarheid van alcohol in huis en het stellen van regels zijn geschikte instrumenten om alcoholgebruik tegen te gaan. Met name tijdens de kerstdagen, oud en nieuw en carnaval is dit extra nodig. Uit onderzoek blijkt dat kinderen van ouders die geen duidelijke regels hebben afgesproken en geen leeftijdsgrens hebben gesteld voor het drinken van alcohol al op jongere leeftijd beginnen met drinken. Ze drinken bovendien vaker dan jongeren waarvan de ouders wel een leeftijdsgrens hebben gesteld. Naast het stellen van regels zijn andere beschermende factoren: een goede band tussen ouder en kind en een autoritatieve opvoedstijl. Een slechte ouder-kind relatie en psychische problematiek of middelengebruik van de ouders zijn risicofactoren. Adviezen met betrekking tot alcoholopvoeding zullen in samenwerking met de eerder genoemde VO-scholen aan ouders worden aangeboden.

Uitgaansopvoeding

Ook door regels te stellen die niet expliciet gaan over alcoholgebruik, kunnen ouders invloed hebben op het alcoholgebruik van hun kind. Dan gaat het vooral over afspraken omtrent uitgaan, zoals staptijden, hoe vaak per week ze uit mogen. Uitgaansopvoeding is nodig zodat ouders zich meer bewust zijn van de rol die ze kunnen spelen om de schade van middelengebruik tijdens het uitgaan te voorkomen of te beperken.

Via diverse relevante kanalen (GGD, verslavingszorginstelling, Centra voor Jeugd en Gezin, lokale media, ouderavonden op scholen en in sportverenigingen) worden ouders voorgelicht over een adequate opvoedstijl en worden zij gewezen op ondersteunende websites als www.hoepakijdataan.nl en www.uwkindenalcohol.nl.

4.4 Evenementen

In de gemeente Goirle worden evenementen georganiseerd. Bij sommige evenementen wordt ontheffing voor het schenken van zwak-alcoholische drank aangevraagd conform artikel 35 Drank- en horecawet. Om hier ook de bewustwording te vergroten, zijn er in deze ontheffing bepalingen opgenomen over de verstrekking van alcoholische drank en de naleving van de wettelijke leeftijdsgrens.

4.5 uitvoeringsmatrix educatie

In het onderstaande schema een indicatie van de inzet van de educatieve activiteit in 2019.

	Q1	Q2	Q3	Q4
Gesprekken hotspots:				
Sportclubs	X			
Horeca		X		
Voorlichting ouders (puberbrein)	X		X	
Voorlichting op VO school			X	X
Voorlichting PO scholen (weerbaarheidstraining)	X	X	X	X
Landelijke campagnes	X	X		X
Inzet Jongerenwerk	X	X	X	X

5. Handhavingsactiviteiten

In dit hoofdstuk bespreken wij de handhaving van de Drank- en Horecawet. Zoals eerder aangegeven ligt de gemeentelijke prioriteit in dit plan, zowel als het gaat om preventie als om handhaving, bij de problemen rondom alcoholverstrekking aan minderjarigen én het voorkomen van dronkenschap onder jongvolwassenen.

De handhaving is te verdelen in het daadwerkelijk controleren van vergunning plichtige lokaliteiten en in de bestuurlijke overtredingen van de vergunning zelf. In het ene geval is de handhaving een taak van de Buitengewoon Opsporingsambtenaar (BOA) horeca en in het andere geval gaat het om de reguliere inzet van de medewerkers van de afdeling VVH. In het reguliere proces worden de bestaande vergunningen van de horecaondernemingen gecontroleerd en aangeschreven. Dan zal worden onderzocht welke mate van handhaving hiervoor nodig is. Dit is ook nodig om te bepalen wat er nodig is voor de aanpak van de hotspots.

Om de doelstellingen van dit plan te realiseren worden hiervoor de volgende maatregelen ingezet:

- Controleren op naleving van de regels van de Drank en Horecawet op de plaatsen waar alcohol wordt gedronken door jongeren (Controle op hotspots);
- Voorwaarden stellen bij de verstrekking van een vergunning in het kader van de drank en horecawet ten aanzien van preventie van alcoholverkoop aan minderjarigen.

5.1 Handhaving regelgeving

Drank- en Horecawet

Een belangrijk instrument voor het verantwoord omgaan met alcohol is de Drank en Horecawet. Hierin staan regels over het schenken aan minderjarigen en het alcoholgebruik en alcoholmisbruik in het algemeen. Om voor een Drank- en Horecavergunning in aanmerking te komen, moet er aan bepaalde eisen worden voldaan. Het gaat dan onder andere om goed levensgedrag van de leidinggevende en kennis van de Sociale hygiëne. Daarnaast is de leidinggevende verplicht om tijdens de openingstijden van de horecaonderneming aanwezig te zijn. De reden hiervoor is dat de drank wordt verstrekt onder verantwoordelijkheid van de leidinggevende en de leidinggevende daarom moet voldoen aan extra eisen.

De eisen over de Sociale Hygiëne staan in het Besluit kennis en inzicht sociale hygiëne Drank- en Horecawet. In dit besluit wordt de leidinggevende onder andere geacht kennis te hebben van;

- de invloed van alcoholgebruik en van alcoholgebruik in combinatie met het gebruik van soft- en harddrugs op het menselijk lichaam en de menselijke geest;
- de invloed van het gebruik van alcohol in combinatie met bepaalde geneesmiddelen;
- alcoholmisbruik, alcoholafhankelijkheid en de sociale gevolgen daarvan;
- de Drank- en Horecawet en andere regelgeving die verband houdt met alcohol;
- binnen de branche geldende codes voor alcoholhoudende dranken.

Er wordt van een leidinggevende verwacht dat er kennis is van alcoholgebruik en misbruik. Met name kennis over de effecten hiervan kan bijdragen aan de bewustwording over hoe met alcohol om te gaan. De controle op wijzigingen van leidinggevendens van de huidige Drank- en Horecavergunningen is daarom ook belangrijk. Leidinggevendens moeten dit binnen 30 dagen melden maar doen dit niet altijd.

Naast de vereisten voor de leidinggevende staan er ook artikelen in de Drank en horecawet die gaan over leeftijdsgrens van 18 jaar en ouder en over dronkenschap en doorschenken. Hieronder een overzicht:

Leeftijdsgrens 18 jaar

- artikel 20, (lid 1 en 4) van de Drank- en Horecawet. Oftewel het bedrijfsmatig of anders dan om niet verstrekken van alcoholhoudende drank aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt en het duidelijk zichtbaar aangeven van de leeftijdsgrens;
- artikel 45 van de Drank en Horecawet. Het verbod op het aanwezig hebben van alcohol onder de 18 jaar op voor publiek toegankelijke plaatsen.

Dronkenschap/doorschenken

- artikel 20, lid 5 van de Drank- en Horecawet. Het verbod om personen in kennelijke staat van dronkenschap toe te laten in een horecazaak of op het terras;
- artikel 252 Wetboek van Strafrecht. Verbod om personen in kennelijke staat van dronkenschap alcohol te verkopen of toedienen;
- artikel 453 Wetboek van Strafrecht. Verbod openbaar dronkenschap.

De artikelen uit de Drank- en horecawet worden gecontroleerd door de BOA (horeca). De artikelen uit het Strafrecht worden gecontroleerd door de politie.

APV-bepalingen

De gemeente Goirle heeft in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) de volgende artikelen opgenomen die een expliciete meerwaarde hebben in het terugdringen van de alcoholproblematiek:

- verbod op Happy Hours;
- vergunningplicht aan grote evenementen (o.a. vergunningplicht voor grote evenementen en meldplicht) waarin onder andere het gebruik van alcoholische dranken wordt geregeld;
- beperkte schenktijden paracommercialiteit.

5.2 Hotspots inventariseren

Onderdeel van dit Preventie- en handhavingsplan is de naleving van de wetgeving. De plaatsen waar de naleving van de DHW in het geding is, noemen we zogenaamde hotspots. Dat kunnen bijvoorbeeld plekken zijn waar verstrekt wordt aan minderjarigen of klanten in kennelijke staat van dronkenschap. Op deze hotspots is het van belang focus te hebben op de handhaving en gezamenlijk op te treden. De volgende plekken worden in de analyse meegenomen:

- supermarkten;
- slijterijen;
- horeca;
- evenementen;
- sportkantines;
- jongrecreatiecentrum;
- scholen;
- openbare ruimte.

In 2018 is door bureau Nuchter, in opdracht van GGD, een nalevingsonderzoek uitgevoerd onder de horeca en sportverenigingen. De uitkomst van dit onderzoek wordt meegenomen bij het bepalen van de handhavingsaanpak.

5.3 Interventiestrategie bepalen

Op basis van de risicoanalyse en de hotspotlijst worden prioriteiten vastgesteld. Daarbij wordt een afweging gemaakt tussen de aandacht voor de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop en de bepalingen rondom dronkenschap, zoals het niet toelaten van dronken personen in een horecagelegenheid en

het niet schenken aan klanten in kennelijke staat van dronkenschap. Elk jaar worden met het herijken van de hotspots tevens de handhavingsprioriteiten opnieuw vastgesteld. Deze prioriteiten worden opgenomen in het Handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP).

Basiscontrole

Voordat de leeftijdsgrens/dronkenschap inspecties worden uitgevoerd, is het zaak de vergunningen van in ieder geval de hotspots actueel te hebben. Met een basiscontrole wordt jaarlijks vastgesteld of de vergunning nog op orde is en of de leidinggevende daadwerkelijk aanwezig is op de locatie.

Leeftijdsgrens/dronkenschap inspectie

Op basis van de categorisering van de hotspots zal de intensiteit en het moment van de controles op leeftijdsgrens en dronkenschap bepaald worden.

5.4 Controle capaciteit

Uitgangspunt van zowel de basiscontrole als de leeftijdsgrens/dronkenschap inspectie is dat dit gebeurt binnen de reguliere toezichtcapaciteit van de gemeente Goirle specifiek bestemd voor de naleving van de Drank- en Horecawet.

Indicatieve uren inzet controles

	Q1	Q2	Q3	Q4	
Hotspots					
basiscontrole	25	35	35	35	
Leeftijd/dronkenschap	10	10	10	10	
Overige					
basiscontrole	10	10	10	10	
Leeftijd/dronkenschap	5	5	5	5	
totale uren	50	60	60	60	230

In het Handhavingsuitvoeringsplan wordt verder onderscheid gemaakt tussen horeca, slijterijen, para-commerciële horeca, niet vergunning plichtige horeca, evenementen, handhavingsverzoeken en her controles. Hotspots kunnen al deze categorieën betreffen.

6. Uitvoering

Uitgangspunt van dit plan is het beïnvloeden van de omgeving van de jonge drinker zodat deze 'verleid' wordt meer gezonde en veilige keuzes te maken met betrekking tot alcohol. In de interventiestrategie is vastgesteld welke handhavingsmaatregelen wordt ingezet om jongeren te beïnvloeden richting een verantwoorde leefstijl in combinatie met het aanbieden van educatie. Met behulp van de risicoanalyse kan de aanpak worden geoperationaliseerd tot een lokaal uitvoeringsplan. Zoals in paragraaf 3.4 is omschreven zal dit preventie en handhavingsplan op de specifieke afdelingen worden uitgewerkt in jaarlijkse uitvoeringsplannen.

- Op afdeling Ontwikkeling worden de educatieve activiteiten omschreven in de uitvoeringsagenda Back2Basics;
- Op de afdeling VVH worden de handhavingsactiviteiten omschreven in het Handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP).

Zoals in hoofdstuk 3 is geschetst, werkt alcoholbeleid het beste als op meerdere beleidspijlers tegelijkertijd wordt ingezet. Dat impliceert ook dat er in de uitvoering meerdere partners en stakeholders betrokken zijn. Hieronder een beschrijving van de belangrijkste samenwerkingspartners en de organisatiestructuur.

6.1 Samenwerking met externe partners

Op een integraal dossier als het alcoholbeleid is samenwerking essentieel voor een goede uitvoering. De volgende partners zijn daarbij concreet in beeld:

- Politie: hotspots in kaart brengen, veiligheid tijdens inspecties, jongeren vragen naar ID en eventuele samenwerking met betrekking tot de aanpak van doortappen vanuit het Wetboek van Strafrecht en openbare dronkenschap (artikel 252 resp. 453);
- Ondernemers/verenigingen: nalevingscommunicatie, meedenken over systeemontwikkeling;
- Training personeel/vrijwilligers;
- Scholen: halfjaarlijks overleg over intern schoolbeleid (in kader van Lokale Educatieve Agenda) en over informatievoorziening richting ouders;
- Gezondheidsorganisaties: partners als de GGD en de Instelling voor verslavingszorg zijn;

6.2 Coördinatie vanuit lokale werkgroep

De coördinatie van het preventie en handhavingsplan ligt bij de lokale werkgroep alcohol en middelengebruik. Hierin zijn de volgende partijen vertegenwoordigd:

- GGD Hvb;
- Novadic Kentron;
- Stichting Jong;
- Mill Hill college;
- Gemeente Goirle.
- HARG (Horeca Overleg Goirle Riel)

De werkgroep komt eens per kwartaal bij elkaar om de voortgang te monitoren en uitvoeringsafspraken te maken. De werkgroep zal worden gecoördineerd door een beleidsambtenaar die ook de functionele ambtelijke verantwoordelijkheid draagt voor dit thema. Er wordt bovendien een bestuurlijke trekker vastgesteld.

Op dit moment neemt Bureau HALT geen deel aan de lokale werkgroep. Mochten zij een taak krijgen op het gebied van educatie in het primair onderwijs, dan is het wenselijk dat zij in de toekomst wel deelnemen aan de werkgroep.

HARG heeft aangegeven actief betrokken te willen worden bij de aanpak. Naast het actief toezien op het niet meer verstrekken van alcohol aan minderjarigen willen zij ook de aandacht vestigen op de bewustwording bij ouders. Er wordt samengewerkt met de gemeente om ouders bewust te maken van de risico's van het verstrekken van alcohol aan minderjarigen. Dit wordt gedaan via communicatie-uitingen in de horecagelegenheden van Goirle en Riel. Deze communicatie-uitingen zullen in gezamenlijkheid worden ontwikkeld.

In 2019 worden de sportverenigingen met een eigen bar benaderd om het alcoholbeleid bij de sportkantines aan te scherpen. Hierbij krijgen de sportverenigingen ondersteuning van de werkgroep.

6.3 Regionale samenwerking

Alcoholproblemen zijn een gemeente overstijgend probleem. De aankoop, het gebruik en de gevolgen hangen samen met vele factoren binnen en buiten de gemeentegrenzen. Jongeren zijn mobiel en drank ook. Een puur lokale benadering van dit probleem is effectiever als aanliggende gemeenten deze aanpak (grotendeels) delen. Daarom is regionale afstemming van belang. Dit plan is dan ook in overleg met buurgemeenten tot stand gekomen. Daarnaast is er 2 a 3 keer per jaar een regionaal overleg Alcoholpreventie Midden-Brabant.

6.4 Communicatie

Het beleidsplan

Bewustwording van de alcoholproblematiek onder jongeren begint al bij de aankondiging van het beleidsplan. Zoals eerder gesteld, heeft vooral de sociale omgeving van jongeren een belangrijke invloed op hun alcoholgebruik. De kernboodschap van de communicatie rondom het beleidsplan zal dan ook zijn dat de gemeente Goirle de hulp inroept van ouders en alcoholverstrekkers bij het beteugelen van alcoholgebruik onder jongeren. In alle communicatie-uitingen zal een krachtige toon worden gehanteerd, zodat duidelijk is dat we de strijd aan gaan om het alcoholgebruik onder jongeren aan te pakken. In het kader van de presentatie van het beleidsplan zullen de volgende communicatie-uitingen verschijnen:

- een online bericht op de nieuwspagina van de gemeente;
- een artikel op de gemeentepagina in Goirles Belang;
- een bericht geplaatst op de gemeentelijke Facebook- en Twitterpagina;
- een item over het beleidsplan op Lokale Omroep Goirle (LOG).

Uitvoering

Het doel van de ondersteunende communicatie ter uitvoering van dit beleidsplan is (de sociale omgeving van) jongeren tot en met de leeftijd van 24 jaar bewust te maken van de schadelijke effecten van alcoholgebruik op jonge leeftijd. Preventie en bewustwording zijn hierbij de aandachtsgebieden. De focus zal liggen op communicatie richting ouders, scholen en alcoholverstrekkers omdat juist zij een belangrijke functie vervullen met betrekking tot het opgroeien van jongeren in een gezonde en veilige omgeving.

Afhankelijk van het communicatiebudget, kunnen de communicatieactiviteiten specifiek worden ingevuld in een communicatieplan. Gedacht kan worden aan het organiseren van bijeenkomsten voor ouders (afhuren zaal, koffie/thee, uitdelen gadgets, flyers etc.). De communicatie-uitingen die gericht zijn op de jongeren zelf, zullen met name worden verspreid via onze beschikbare sociale media kanalen.

6.5 Evaluatie

Elk jaar wordt in overleg met de lokale en regionale stakeholders de bestaande risicoanalyse herijkt. In 2020 wordt het plan geactualiseerd in samenwerking met het regionaal overleg Alcoholpreventie Midden-Brabant zodat deze aansluit bij de regionale gezondheidsnota GGD. In de vernieuwde nota zal een evaluatiecyclus worden opgenomen van vier jaar.